

פרק א הכרת מערכת נפש האדם

ימים אלו - ימי הספירה - הם יסוד ושורש של כל ימות השנה, כנוכר בכתבי הרש"ש (נהר שלום לב): "ז"ל: 'פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שהולך בהם בה מוליכים אותו כל ימות השנה', וכן הוא לשון ה'תולדות' (פר' אמור אות ז): "הוראת כל חיי אדם תלוי בימים אלו למעלה ולמטה".

ואיתא בספה"ק 'ערבי נחל' (פר' שמיני) כי כל יום מימי הספירה - גדול כוחו כשמונה ימים של שאר ימות השנה. ולפי דבריו נמצא כי חמשה ימים בימי הספירה פועלים בנפש האדם כדרך שפועלים ארבעים יום במשך ימות השנה הרגילים^א אשר בהם יכולים לתקן כראוי מידה אחת, כדאיתא ב'צעטיל קטן' (אות זז) 'האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע וכו'^ב, כגון מי שנוול בטבע של עקשנות ישבר את טבעו ארבעים יום רצופים לעשות דוקא להיפך ממה שיעלה במחשבתו.

מאות ימים כדי להגיע לשער החמישים של קדושה, ולפי החשבון יוצא שבמשך כל שמונה ימים נכנס לשער והיכל אחד. אבל אלו שבע שבתות שהן מ"ט יום אינם כמו שאר מצות שמהלך היכל אחד אינו נגמר אלא בשמונה ימים, משא"כ על ידי הספירה נגמר המהלך ביום אחד. ונמצא שכל יום שוה לערכם של שמונה ימים בשאר ימות השנה.

ב. ובן הביא ה'תולדות' בשם הבעש"ט הק' (פנתי פנתי מ ע"צ) וז"ל: שמעתי ממורי זלה"ה בשם רבינו סעדיה גאון, כי עיקר בריאת האדם בעולם הזה לשבר מידות רעות שלו המכעיות.

א. ודבריו מיוסדים על פי דברי החפד לאברהם (נהר ט) שאפילו הרשע ביותר, אינו יכול להכנס לשער החמישים של טומאה אלא אם הרשיע ארבע מאות יום רצופים, ולכן גמל עמנו הקב"ה חסד פעם אחת בשנה להוציאנו משערי הטומאה בכל פסח, כדי שלא יוכל לעבור ארבע מאות יום רצופים ולא נגיע לשער החמישים, וכלשונו הקדוש: בכל שנה שלשים יום קודם פסח הקב"ה עושה לישראל משוא פנים ברוב חסדיו ומתחיל להוציא נפשותם מהיכלות הטומאה מעט מעט עד ליל פסח. עד כאן לשון הרב חסד לאברהם.

ועל זה כתב הערבי נחל שנמצא שגם בקדושה צריך האדם ארבע

כיון שימי הספירה - כה גדולים ונשגבים, ומיועדים על פי חכמינו ז"ל לתקן בהם את מידותינו, על כן מבקש כל אחד לתקן את מידותיו ולזכך אותם בימים אלו.

אך לפעמים עוצר בחור או אברך ושואל את עצמו: מהו 'תיקון המידות'? מהו 'נצח שבגבורה'? היכן הם המידות אצלי, וכיצד אפשר לחפש אחריהן? האם צריך לשבר המידות או לתקנם, ושמה להעלותם? מהו ענין 'העלאת המידות' הנזכר בספרי החסידות? וכהנה עוד שאלות שנופלות אצל כל אחד החפץ להתקרב לעבודה נשגבה זו של 'תיקון המידות'.

אשר על כן, טרם שניגשים לבאר את פרטי ואופני 'תיקון המידות', יש להקדים תחילה את מערכת חלקי הנפש, כדי שיוכל כל אחד להכיר את רגשותיו הנמצאים אצלו, ולפי זה יבדוק את עצמו לאיזו מידה הוא שייך, והיכן צריך לתקן עצמו.

בצלם אלקים ברא אותו

'עשר ספירות' הם עשרה כוחות שהאציל הבורא ית"ש לצורך בריאת והנהגת העולם, וכדאיתא **בתיקוני זוהר** (הקדמה ז). 'אנת הוא דאפיקת עשר תקונין, וקרינן לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין'.

כוונת הדברים היא, דהנה אי אפשר להשיג את הקב"ה עצמו, וכמאמר אליהו (תיקוני"ז שם) 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל', וכמו כן לא שייך בו הגדרת 'מידות' כמאמר 'ולאו מכל אלין מידות כלל', ואף לא שייך בו הגדרה של 'בורא' כי הוא נעלם מכל רעיון ומכל חביון ואין בו שום הגדרה כלל.

אלא שלצורך בריאת העולם, כדי שיוכל להתגלות אלינו למטה, האציל עשרה כוחות הנקראים 'עשר ספירות' ובהם ברא את העולם. והרי זה כאדם היוצר פטיש, ועם הפטיש הוא בונה בית, וכמו כן ברא הקב"ה עשר ספירות [שהם חלק ממציאיותו ית"ש], דהיינו עשר תכונות, ובהם ועל ידם ברא את העולמות⁷.

מיניה וביה', כלומר כמו החגב או הצב, שיש להם מסביב כעין בית, ובית זה הוא עצם מעצמותם, ובכל זאת הוא רק 'בית' ואינו עצם החגב או הצב. ודבר זה הוא אחד מיסודות הבעש"ט הק' - שאין שום דבר בעולם שאינו נכלל בעצמותו ית' ממש.

ג. אף שהספירות נכללות בעצם מציאיות אלוקותו יתברך, אך אינם נחשבים עצמותו ממש, כי עצמותו יתברך נעלם מכל רעיון ומכל חביון, ובכל זאת אינם מציאיות נפרדת מעצמותו יתברך. וחז"ל (צ"י נא, ט) הביאו משל לכך 'כהדין קמצא דלבושיה

וכיון שהעולם נברא על ידי עשר ספירות, אין שום דבר ואין שום מציאות בעולם אלא עשר ספירות אלו, אשר בשורשם העליון הם מידות אלוקיות, וכאשר ירדו למטה נעשו לדברים גשמיים, ועבודת האדם לגלות את העשר ספירות שבכל פרט ופרט בעולם, וכפי שיתבאר לקמן.

המקום שמתגלה ביותר עשר ספירות אלו, הוא בנפש האדם, כי כאשר ברא הקב"ה את האדם, ברא אותו בדמותו ובצלמו, כמאמר הכתוב (בראשית א, כז) 'ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו', וכך נוצר האדם בצלם של מעלה, בצלם דמות תבניתו, עם עשר ספירות שהם עשר תכונות הנמצאים בכל אדם.

ב

שכל - רגש - מעשה

עשר תכונות אלו מחולקות בתוך קומת האדם לשלשה חלקים:

החלק העליון נקרא חב"ד [-חכמה בינה דעת], והוא חלק השכל שנמצא בראש האדם.

החלק האמצעי נקרא חג"ת [-חסד גבורה תפארת], והוא חלק הרגש השוכן בלב האדם.

והחלק התחתון נקרא נה"י [-נצח הוד יסוד], והוא חלק המעשה השורה בדם וכבד וברגלים.

המידות הנזכרות קיימות בקרב כל אחד מאיתנו, אלא שאצל כל אחד בולט חלק אחר:

יש אדם מעמיק ומשכיל, שאצלו בולט חלק המחשבה - חב"ד.

יש אדם רגשי שאצלו בולט חלק הרגש - חג"ת.

ויש אדם יותר מעשי, שאצלו בולט חלק המעשה - נה"י.

כל אחד לפי החלק הבולט בקרבו, צריך להשקיע בו את עיקר עבודתו, וכידוע מספה"ק".

את העולמות ככלי ביד היוצר, וכגרזן ביד החוצב. ומה שכתב הרמב"ם 'הוא וחכמתו אחד' הוא רק מאצילות ולמטה כמ"ש **בתניא** (פ"ג נהערה).

ה. **ראה עין חיים** (שער נ פ"ד): ובזה תבין כי כפי חלק הניצוץ של נפש האדם, כן יש מצוות עשה פרטיות, והם לחלק

ד. **וכן** כתיב (מהל"ס קד, מד) 'כולם בחכמה עשית' ולא נאמר 'כולם בחכמה חשבת', כי ספירת החכמה כלפי המאציל העליון ב"ה - אין פירושה שהבורא ית"ש חשב לעשות את הבריאה במחשבתו, שהרי הוא ית' נעלה לגמרי מבחינת מחשבה, אלא הוא ית' יצר את המחשבה כדרך שאדם יוצר פטיש, כדי לברוא בה

ג בקומת האדם

בגוף האדם מתחלקים תכונות אלו בסדר זה:

החלק השכלי שבאדם נמצא בראש, שם שוכנת מערכת המוח והמחשבה. ואפשר לראות על פני האדם את מהלך מחשבותיו, וחכמת אדם תאיר פניו, כי הפנים הם החלון שעל ידו נשקפת מחשבתו לחוץ, ובפרט הפה שמוציא את רעיונות האדם החוצה.

הקדמונים על מאמר חז"ל (שנא קמ:) אבוך במאי זהיר טפי. ועל כזה אמרו (גיטין מג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל, שעל ידי המכשלה הוא מבין שלבך נוצר לתקן אותו דבר.

על זה הדרך מובא בשם משמואל (לך נה, מע"ו): כמו שאיתא בדברי הארז"ל דכל המצוות שאדם יש לו נטיה אליהן ביותר זה סימן שנברא בשבילן, וכן להיפוך בלא תעשה שכל שהיציאה מסתתרת אותו אליהן הוא סימן שעליו לתקן, ולפי"ז כל אחד ואחד צריך להזהר ביותר במצוות מיוחדות וכבש"ס שבת (קמ:). אבוך במאי זהיר טפי, וזוהי הבחנה ובינה יתירה להכיר כל איש מעשהו.

ו. וגם הפנים עצמה נחלקת לשלוש קומות, ועל פי רוב אפשר להבחין על הפנים להיכן נוטה האדם, כי האיש הנוטה למחשבה ועיון, בולט אצלו החלק העליון של המצח, שהוא רחב וכולט אצלו יותר משאר חלקי הפנים, ולמטה תחת הפה נעשה חד וצר. והאיש הרגשן בולט אצלו החלק האמצעי שהיא הלחיים שהם לפעמים אדומות וכולטות, ואילו האיש

היציאה"ט, ומצוות לא תעשה פרטיות לחלק היציאה"ר, ועד שהאדם לא יתקן אותן פרטיות אין נפשו מתוקנת.

וכתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (נראה ש"ד"ה 16): וכל הצדיקים וחכמים ונבונים שבכל דור ודור כולם נולדו מאור פרטי המתייחס לאיזה מצוה ממצוות התורה ולכך יש צדיק שהוא מזהיר מאוד על מצוות צדקה, ויש צדיק המאיר לעולם בתורה, ויש צדיק שמזהיר מאוד על הכנסת אורחים, וכן כולם כל אחד לפי שורש אותו האור שנוולד משם, עכ"ל.

עוד כתב בצדקת הצדיק (אומ מט): כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר להיות נקיים וזכים אצלו. וכדברים שהירבה לפשוע בהם ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב. ולכן אמרו (ויק"ו טו, ט) שבאבר שבו חטא בו יעשה מצוות, ואין זה רק תיקון לעבירה הקודמת מדה כנגד מדה, אבל הוא גם תיקון נפשו בפרט, כי כל אחד נברא לתיקון איזה דבר פרטי אשר בו נתיחדה נפשו בפרט ואין לה חבר כנודע מאמר

החלק הרגשי נמצא בפלג גוף העליון, בעיקר בלבו של האדם, והידיים והזרועות הנמצאות שם מבטאים את רגשות הלב בשעת שמחה וניגון או בשעת כעס ומרירות ע"י תנועות היד.

ואילו החלק המעשי נמצא ברגלים שמבטאות את חלק המעשה בלבד, כאדם האומר לחבירו אני 'הולך' לעשות כך וכך - אפילו שאינו מהלך כלל ברגליו, כי פעולת העשייה נקראת 'הליכה' מאחר שהוא שורה ברגלי האדם.

עמידת הספירות בשלושה קוים

לצורך הבנת מידות אלו - חב"ד, חג"ת, נה"י, יש להקדים את מאמר הזוה"ק (פנחס רמז): שהמידות מסודרות כמו נקודת סגו"ל שיש בה שתי נקודות למעלה, אחת בימין ואחת בשמאל, ותחתיהן נקודה נוספת באמצע.

ושלוש סגול"ים הם, זו תחת זו. הסגו"ל העליונה היא חב"ד, חכמה בימין, בינה בשמאל, ודעת מכריע באמצע. הסגו"ל האמצעית היא חג"ת, חסד בימין, גבורה בשמאל, ותפארת מכריע בינתים. והסגו"ל התחתונה היא נה"י, נצח בימין, הוד בשמאל, ויסוד מכריע בינתים, ומקשר את כל המידות אל ה'מלכות' העומדת למטה, וכפי שנראה בטבלה שלפנינו.

חכמה	בינה
דעת	
חסד	גבורה
תפארת	
נצח	הוד
יסוד	
מלכות	

והכלל בזה הוא, כי כל הספירות העומדות בימין או בשמאל, יש בהם צד קיצוני שאינו לתפארת האדם, משא"כ הספירות שבקו האמצעי, הם ממוזגות ומכריעות בין שני הצדדים, וכפי שיתבאר להלן.

הנוטה לחלק המעשה בולט אצלו החלק וכל זה הוא רק באופן כללי והוא משתנה התחתון שתחת הפה שהוא רחב מאוד. מאדם לאדם.

פרק ג הלולא דרשב"י

א

עתידה תורה שתשתכח מישראל

כדי להבין את שורש השמחה בהלולת רשב"י, יש להקדים את דברי חז"ל (שבת קלח:): כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: **חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר (דברים לא, כא) 'כי לא תשכח מפי זרעו'.**

ספרי החסידות שופכים אור על מחלוקת זו, שהרי חכמים אלו שאמרו 'עתידה תורה שתשתכח מישראל', היו גדולי התנאים בדורם, הם ראו את כל מה שאנו רואים היום, הם ראו את הדורות האחרונים, את ההסתר פנים הגדול שיהיה בעקבתא דמשיחא, ואת המצב הירוד שנוהג בזמנינו.

בזמן שביהמ"ק היה קיים, היתה התגלות אלוקית עצומה, נשמת כל אחד מישראל היתה מוצפת עם אור של אהבה ודביקות, ביהמ"ק היה צניף בית תפארתינו, שם היה 'קודש הקדשים' מקום השראת עצם עצמותו ית' בין בדי הארון, ורוח הקודש היה שופע על כל אחד שהגיע לעלות וליראות.

גם בזמן הגלות, יש רגעים אצל כל יהודי, כמו בתפילת נעילה, בתקיעת שופר, או בזמנים אחרים, שהיהודי מרגיש את ה' אלקיו. לעולם לא יוכל להסביר לגוי את ההרגשה הזאת, כי זה מעל השכל, זו היא התגלות הנשמה עצמה. ואת ההתגלות הזאת של הנשמה היה כל יהודי יכול לקבל כל השנה בזמן שבית המקדש היה קיים, פי אלף ויותר.

בזמן בית המקדש היו מיליוני יהודים שהיו עוסקים בהשגת הנבואה ורוח הקודש. הם היו מתאספים יחדיו באהבת חברים, בענוה וביטול ושפלות, ונכנסים לדביקות על ידי עבודה של נגינה ושירה וזמרה מתוך שמחה ורוממות לאחר טבילה וטהרה, ומסתופפים בצילם של הנביאים הגדולים כדי שתנוח עליהם הרוח, וכל זאת בזכות השראת השכינה בין בדי הארון בבית קדשי הקדשים.

לא מדובר כאן על רוח הקודש ונבואה של 'גילוי עתידות', אלא על דרגות של דביקות שלמעלה מהשגת השכל, שאי אפשר להגיע אליהם רק על ידי התגלות חלקים גבוהים ונעלמים של הנשמה האלוקית שבתוכינו.

אך כאשר חרבה עירינו ונוטל כבוד מבית חיינו, אין לנו את כל זאת. והחורבן הגדול ביותר הוא שאנו אפילו לא יודעים מהו החורבן, יש לנו בדעתנו ציור מסויים איך נראה ימות המשיח - לפי המוח הקטן והמוגבל של הגלות האיומה, אנשים רוצים את המשיח כדי להפטר מצורתיהם ובעיותיהם, כדי לבטל את ממשלת הזדון, או כדי לספק לעצמם את כל המדריגות הרוחניות שנתחנכו עליהם, ללמוד כל היום בשקידה וברציפות ולהתגבר על תאוות היצר.

לדאבונינו הספקנו לשכוח לגמרי מהי פנימיות, מהו אור, מהי נבואה, מהי דביקות, מהי נשמה, ונשארנו רק עם החיצוניות בלבד. משיח מגיע להחזיר לנו את ההתגלות האלוקית באופן נעלה שלא היתה עדיין כמותה, עין לא ראתה אלקים זולתך.

וכך התיישבו להם חכמי ישראל לאחר החורבן ואמרו **'עתידה תורה שתשתכח מישראל'** (שבת קלה:).

הם לא דיברו על שמירת התורה ולא על לימוד התורה, כי גם בימינו אפשר ללמוד את התורה, אלא דיברו על התורה עצמה, כי התורה הנמצאת עתה בידינו היא רק 'נובלות' מהתורה האמיתית שלמעלה מהשגת השכל האנושי שהיתה קיימת בזמן בית המקדש¹, ה'תורה' היא האמצעי שמחבר אותנו אל הדביקות האלוקית באמצעות הנשמה שבתוכינו, אבל כאשר הקב"ה הסתלק למעלה ועזב אותנו בארץ חשוכה ואפילה, השתכחה התורה מאיתנו, נשארנו רק עם ארבע אמות של הלכה פסוקה הנוגעת למעשה, בעוד התורה העליונה איננה עוד בינינו.

בימים עברו היה יהודי מניח תפילין ומרגיש אור נפלא, תענוג וקירבת אלקים. אך כיום נשאר לנו רק העשייה החיצונית של הנחת תפילין ותו לא. החיצוניות פורחת עד מאוד, אבל האור הפנימי הולך וחסר, כי מתרחקים אנו אלפי שנים מבית מקדשינו ותפארתינו. וכיצד יכולים להתחזק במצב כזה, בשעה שהרחוב מלא עם תאוות ופיתויים.

חכמי ישראל לאחר החורבן ראו את המצב, הם ידעו שכלל ישראל לא יוכלו לעמוד בחשיכה זו, והכריזו: עתידה תורה שתשתכח מישראל (שבת קלה:)².

א. במאמרם ז"ל (ג"ר יו, ה): נובלות חכמה **ב. וכתב** המהר"ל בספר **תפארת ישראל** של מעלה, תורה. (פיק ו): כשנכנסו לחרם שביבנה אמרו

בי לא תשכח מפי זרעו

גם רשב"י ראה את כל מה שראו החכמים, ובכל זאת קם רשב"י - שהיה צעיר מכולם - והכריז "כי לא תשכח מפי זרעו".

לא היתה כאן מחלוקת בהשקפה או במציאות. העובדה היתה ברורה לכולם שהתורה תשתכח. אך רשב"י לקח על עצמו להציל את ישראל משכחה זו, וזאת על ידי גילוי ספר הזוהר.

רשב"י עלה בידו להמשיך קצת מהאור שעתיד להאיר לעתיד לבא, ולגלותו עתה בעקבתא דמשיחא. זהו אור הזוהר ואור התיקון¹ שהאיר רשב"י בעולם. וכפי שגילה רשב"י עצמו (זוה"ק וירא ק"ז): שבשנת ת"ר לאלף הששי יתגלו שערי החכמה למעלה ומעיינות החכמה למטה, והעולם יכין את עצמו לקראת אלף השביעי כאדם שמכין עצמו בער"ש לקראת שבת.

בימות המשיח יתמלא כל העולם עם 'אור הגנוז' שהוא 'אורו של משיח'. העולם כולו יהא מלא עם אור של דביקות ופנימיות, כל אחד יראה וירגיש כיצד הבריאה כולה מתחדשת כל רגע 'יש מאין', ורוח הנבואה יתפשט בכל דרי העולם כמאמר (יזאל ג, א) 'ונבאו בניכם ובנותיכם'.

רשב"י לקח מעט מן האור הקדוש והנשגב הזה שעתיד למלא את כל חלל העולם, וגילה אותו בדורינו², דור עקבתא דמשיחא, בתוך חשכת הדורות והנסיונות הנוראים,

שופר גדול ותרעין דחכמתא פתוחין משנת ת"ר, מה שלא נפתחו בזמן התנאים, ובכל יום ויום אור הגאולה מתגבר ודופק, שיכול היום קמן בישראל להשיג הארה עצומה בנפשו עד כלות הנפש, מה שהיה צריך לזה בזמן הקודם אלף אלפים תעניות, וישיג היום חסיד קטן אם ירצה להתעורר לזה להסיר מעליו תענוגי העולם הזה, נותנים לו תענוגי העולם הבא מה שלא היה דורות שלפנינו. עכל"ק.

ד. ויש לציין מה שכתב בספר מגדל עוז (עמ' מכו) בשם הרה"ק רבי הלל

עתידה שתשכח תורה מישראל לגמרי, פירוש, בסוף הקץ והגלות יהיה ארוך והשם יתברך נתרחק מישראל לגמרי בגלות הארוך ומאחר שנתרחק מישראל לגמרי דבר זה שכחת התורה.

וראה בספה"ק מי השילוח (מסכת שנת) וזל"ק: וזהו 'עתידה תורה שתשכח מישראל' היינו שיהי' רצון הש"י נעלם בהסתר בפנים בלי שום דעת ועצה מד"ת שהם תרי"ג עיטין כדאיתא בזוה"ק.

ג. ובזהר חי להרה"ק מקאמאנא זי"ע (מ"ג דף יג) כתב וזל"ק: והן היום שנתת

כדי שנוכל להחזיק כאן בתוך הגלות הנוראה הזאת, ורק על ידי אורו של רשב"י אפשר לצאת מן הגלות ולהכנס אל הגאולה^ה.

כל זה נעשה על ידי הסודות הגדולים אשר גילה לתלמידיו ונכתבו בספר הזוהר הקדוש המיועד עבורינו - דרא בתראה הדין.

נקודה זו מתבארת בספה"ק **בני יששכר** (אייר מאמר ג אות ג) וזל"ק: **ביום הזה אשר נכתב הספר הקדוש הזוהר שהוא מהארת האור כי טוב הגנוז מפי בוצינא קדישא, וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח צדקנו 'הי אור' זה אורו של מלך המשיח. עכד"ק.**

'אנן בחביבותא תליא מילתא'

ההסבר פשוט. כי כדי להתמודד מול אותו מלך זקן וכסיל, אשר מציג מול העינים את האושר והתענוג המדומה של הבלי עוה"ז, צריך להפעיל נגדו אור רב ועצום מצד הקדושה, ולהרגיש תענוג ושמחה אין קץ בעת עשיית המצוות ולימוד התורה.

ולכן כל זמן שבית המקדש עמד על מכונו, וכל אדם פשוט אפילו ילדים קטנים השיגו השגות גבוהות ונשגבות שלא נמצא היום אף בקרב צדיקי הדורות^ה, היה שייך

'ובני ישראל יוצאים' היינו מן הגלות כנ"ל 'ביד רמה' ותרגומו 'בריש גלי', 'בריש' ראשי תיבות ר'בי ש'מעון ב'ר יוחאי, 'גלי' - כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הזוהר אז בדא יפקון מן גלותא, והבן.

ו. **ראה תפארת שלמה** (שער הפילה) וזל"ק: כאשר ידענו כן המעשה מפי אדמו"ר הרב הקדוש **המניד מקאזניץ** זלה"ה שסיפר על דברי הרוח הדיבוק באחד שבא לפני הרב ר' יהודה חסיד משידלאווצי. והרב הנ"ל נתכוון בשמות הקדושים לבעבור לגרשו מנפש האדם ההוא. **או שחק עליו ואמר, כי בימיו, הילדים הקטנים היו יודעים מכוונות**

מפאריטש בשם רבו הרב בעל התניא: רשב"י חיבר ספרים מספר כ"ב אותיות, ספר האורה, ספר הברכה, אך לנו לא נגלה רק אות הזי"ן, וגם ממנו לא נגלה כולו רק אפס קצהו. ואם יש קצת אומרים כי יש לספק אם אמר כן אדמו"ר נ"ע לבלי שינוי, מ"מ הדברים נראים אמיתיים וקבלה אמת.

ה. **ראה דגל מחנה אפרים** (פר' נשלת) וזל"ק: או יאמר בריש גלי, על דרך דאיתא בזוה"ק (נשא קנד): בספרא דא יפקון מן גלותא, ועיין שם שמבואר עוד יותר כשיתגלה הספר הזוהר בדא יפקון מן גלותא, וזהו שמרומז בפסוק (שמות יד, ט)

פרק א הגיע השוק ונחשק

ראש חודש סיון - "ביום הזה באו מדבר סיני".

עד עכשיו היה הכל בגדר הכנה וספירה והשתוקקות, אבל ביום הזה כבר פוסע החתן אל האולם בו יתקיים חתונתו. הוא כבר נמצא בהיכל כלולות אפריונו.

ראש חודש סיון הוא זמן מסוגל, בו מתנערים הישנים מתרדימתם ותופסים את עצמם "הנה כבר מגיע שבועות".

במאמר שלפנינו נעורר הלבבות בספרי החסידות אשר הגביהו את ההסתכלות על מתן תורה ועל מהות ההכנה אל היום הגדול הזה - 'יום חתונתו זה מתן תורה'.

אפשר להרחיב בעניינים עמוקים אודות העבודה בימים אלו שבהם מתקנים את מידת ה'מלכות', אך קודם לכן יש לעורר את הנפש ואת קומת המידות בשפה פשוטה ובדברים הפשוטים והיסודיים ביותר, לדעת לקראת מה אנו הולכים, ומה אנו צריכים לעשות למעשה בימים המועטים שנשארו עד החתונה הגדולה בחג השבועות.

איך מתכוננים לשבועות

"חג השבועות מתקרב, מה עלי לעשות?"

כולנו שואלים אותה שאלה. כל אחד יודע שימי ספירת העומר ובפרט הימים הללו - מראש חודש סיון עד שבועות - הם ימים גדולים וצריך להתחזק בהם בתיקון המידות - 'לטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', ועל כן שואל כל אחד 'מה העבודה הזאת' בימים אלו, ומה התפקיד בימים ספורים אלו שנשארו עד חג השבועות.

אבל השאלה נתקעת בלי תשובה. כי אין תשובה.

נתאר לעצמינו כלה, שבוע לפני חתונתה, שואלת: מה עלי לעשות?

התשובה לשאלה זו נחלקת לשני חלקים. יש את חלק המעשה, כמו: קניות, הכנות, ארגונים וסידורים. אך לא לשם כך היא פונה אלינו. היא לא מבקשת בימים עמוסים כאלו להוסיף עוד משהו לרשימת המטלות הממתינות עליה, אלא מבקשת שנכוין ונדריך אותה בחלק הרגש. אמרו לה שהיא צריכה להתכונן ליום הגדול בחייה בהכנה פנימית, והיא שואלת: מה עלי לעשות? היא יודעת שצריך להתרגש בימים אלו, ולא ברור לה מה בדיוק עליה לעשות.

על שאלה כזאת אין תשובה. כל אחד מבין כי חתן השואל שאלות כאלו ימים ספורים לפני יום נישואיו, יש להפנות אותו לייעוץ והדרכה רגשית. מה פירוש "מה עלי לעשות"? מתרגשים! ממתינים ליום הגדול! אין כאן הוראות, זה לא דבר שניתן לקיים באופן חיצוני משום שכך נצטוינו, אלא צריך שזה יגיע מתוך הלב פנימה. ההתרגשות צריכה לבעור מבפנים, לפרוץ החוצה ולהקיף את כל המציאות והמהות.

האירוסין בפסח והנישואין בשבועות

ואת התשובה הזאת ניתן לענות גם בנוגע לשאלה הנשאלת "מה עלי לעשות לקראת שבועות?"

הג השבועות הוא יום נישואין של בני ישראל עם השי"ת. בפסח היה ה'אירוסין' ובשבועות מגיע עת ה'נישואין' באמצעות שטר הכתובה שהיא התורה הקדושה שניתנה לנו ביום קדוש זה, וכמו שאמרו חכמינו (תענית כו:): "יום חתונתנו - זה מתן תורה".²

א. ראה שם משמואל (פרשת קמ, למחנה) וזל"ק: הנה בנשואין יש שלשה ענינים 'קידושין וחופה וביאה'. והן דוגמא לכנסת ישראל בקב"ה, וכן בכל פרט ופרט.

'קידושין' היינו שפונה עצמו מתאוות עוה"ז ומזמין עצמו לעבודת הש"י וכעין שפירש"י מקודשת לי מזומנת לי ואסרה אכולי עלמא כהקדש, ובדוגמתו שלא יהיה נשמע לתאוות לבו, ולעומתו הקב"ה מזמינו אליו ובל כחות הרע אין להם שליטה עליו וכמ"ש (ימי" ג, א) 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אוכליו

יאשמו', והיינו כמו שהאדם הוא קודש לה' כן כל אוכליו יאשמו.

'חופה' היא עוד יותר שזוכה להארה אלקית חופפת עליו כל היום, והיא הבאה לביתו לעומת שהאדם מתאמץ לחסות בצל הקב"ה ותורתו. ולעומת שתי אלה כתיב (פסלים סה, ט) 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך'. 'תבחר' הוא קידושין, ומקביל לזה 'ישכון חצריך' שהוא עדיין מלבר, ולבחר 'ותקרב' זו חופה הבאה לביתו, ומקביל לזה 'נשבעה בטוב ביתך',

ה'נישואין' מתבטאים בדבר אחד: קשר פנימי של חיבה, ורצון של שני הצדדים להתאחד למהות אחת. כך גם הנישואין של בני ישראל שהשם בחר אותנו לעמו ונחלתו, וקרא אותנו בכל כינוי חיבה "אחותי, רעייתי, יונתי, תמותי" כנזכר במגילת 'שיר השירים' אשר כולה מיוסדת על הקשר העצום הזה של ישראל עם הקב"ה, שהוא קשר של הנשמה המרגישה את עצמה מאוחדת עם השי"ת.

בעוד האירוסין מתבטא באיסורין¹ ובהתחייבות שחל בין הצדדים, אבל נישואין הוא קשר עצמי שלמעלה מהגדרות, מדובר כאן בקשר פנימי שאי אפשר להגדיר אותו, כי הוא מעבר לקשר של 'אדון ועבד' המסתכם בקיום ההתחייבות שביניהם, וגם מעבר לקשר של 'אב ובן' המתבטא בקשר משפחה, אלא הוא קשר של 'דוד ורעה', ללא מילים וללא הגדרות, וכפי שהורגש בבית המקדש, ובמיוחד בקודש הקדשים, שם התבטא הקשר של הקב"ה עם ישראל בשני הכרובים.

בחג השבועות אנו לא חוגגים את נתינת התורה שהיתה לפני אלפי שנה, אלא בכל שנה מתעצם הקשר הזה בהתחדשות, כאילו אנו מקבלים כעת ממש את התורה, וכל עם ישראל מתחברים לקשר הרגשי העמוק הזה עם השי"ת.

הלוחות, היו הלוחות השניות קדושין מחדש, וכל ימי היותם במדבר היו כעין אירוסין שהופרשו מנחש שרף ועקרב והוזמנו לעבודת השי"י כאמרם ז"ל (יומא נד). שבמדבר היו ככלה בבית אביה, אח"כ כשנבנה הבית היא הבאה לביתו חופה ככלה בבית חמיה כבש"ס שם, עד לעתיד דכתיב (ישעיה נד, ה) 'כי בועליך עושיך וגו'.

ב. עוד דרשו חז"ל (נמד"ר יג, ט): 'ביום חתונתו זה סיני, חיתונין היו, שנאמר (שמות יט, י) 'וקדשתם היום ומחר', וביום שמחת לבו זה מתן תורה שנאמר (שס לא, יט) 'ויתן אל משה ככלותו וגו' ככלתו כתיב.

ג. 'אירוסין' ו'איסורין' שוות באותיותיהן.

אח"כ זוכין לדיבוק אמתי, ואין אשה כורתת ברית אלא למי שעושה אותה כלי (סנהדרין כג:), וזה 'קדוש היכלך', ומלשון (מלכ"א ז, טו) 'אלפים בת יכיל', שהוא מכיל תמיד האור האלקי ששופע עליו בלי הפסק.

ובן הוא בכלל ישראל. יציאת מצרים היתה אירוסין, היינו שהופרשו מטומאת מצרים והוזמנו להיות לעם להשי"י, ואח"כ כשבאו לאיתם בקצה המדבר כתיב (מסל"ק קה, נט) 'פרש ענן למסך דוגמת חופה והיא הבאה לביתו תחת ענני כבוד, מתן תורה היה גמר הדיבוק (שיה"ט א, ג) 'ישקני מנשיקות פיהו', ואח"כ כשנתקלקל הענין ונשתברו

התורה - טבעת הקידושין

למה הדבר דומה, למלך אדיר ונישא, המושל בכיפה ומושל על העולם כולו, אין חכם כחכמתו ואין גיבור כגבורתו, ובחר לו נערה גלמודה, שפחה עלובה, לו לאשה. וכאשר התפלאו שריו ויועציו על הדבר התמוה הזה, נענה להם כי אשה אינה נבחרת לפי כשרונות ומעלות, אלא לפי נטיית הלב ומציאת חן, והיא שמצאה חן בעיניו.

והמלך רצה להעניק אל הכלה טבעת קידושין שאין כדוגמתה, על כן הוציא מאוצרותיו תכשיטים רבים וכלי כסף, ועוד אבנים טובות ומרגליות וככרי זהב מבית גזיו, ומכר אותם בסכום עתק ועצום, ויצק מהם זהב טהור ומזוקק שבעתיים, וממנו יצר את הטבעת היקרה ביותר בעולם, אשר גרגיר אחד זעיר מתוך הטבעת, ניתן להמירו לסכום עצום שאפשר לקנות בו מדינות שלימות ועצומות, כל שכן טבעת שלימה שאין מספר וערך כלל לגודל היוקר והפאר ואי אפשר לפרט רוב שוויה.

ואותה נערה, ימים ספורים קודם שמחת כלולותיה, נשאלת על ידי חברותיה: למה את שמחה, מדוע הינך מרוגשת? ותשובתה בפיה, כי שמחתה וצהלתה היא משום שהולכת לקבל את הטבעת היקרה.

תשובתה מעוררת זעם רב אצל חברותיה, והם גוערות בה: וכי משום כך את שמחה? וכי משום זה צהלתך בפניך? הלא את עתידה להיות ה'מלכה' של מלך העולם. הלא את - נערה גלמודה, פשוטה ועלובה - נבחרה להינשא אל המלך האדיר והעצום, וכי זאת שמחתך וצהלתך עכשיו על טבעת הקידושין שתיפול לחלקך? איך לא תחשבי על החתן הגדול והמהולל?

לחשוב גם על החתן

'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב' (דברים לג, ד), ודרשו חז"ל (ברכות נז.) 'אל תקרי מורשה אלא מאורסה'.

כנסת ישראל היא כלה קרואה בנעימה, תואר כלה מאוד נתעלה. לפני שבועות ספורים היו משוקעים במ"ט שערי טומאה בערוות הארץ, ערום ועריה, והנה הקב"ה מקדש אותם אליו - "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו).

ה'טבעת' היא התורה הקדושה, שהשתעשע עמה הקב"ה אלפיים שנה קודם שנברא העולם, 'ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום' (משלי ח, ל). הקב"ה הוציא

את הדבר החביב ביותר מאוצר בית גנזיו - היא התורה הקדושה - ובהם הוא מקדש את ישראל.

בעת, ימים מספר לפני שניגשים אל הר סיני להתקדש ולהינשא לבורא העולמים, צריך להכין עצמינו לקבל את טבעת הקידושין, אבל עיקר תשוקתינו היא "מי הולך למסור לנו את הטבעת היקרה הזאת". ע"י הטבעת אנו מתאחדים ומתקדשים אל המלך הגדול, ואם זכה - נעשית לו התורה סם חיים - להתדבק על ידה באלקים חיים¹. אבל החושב על הטבעת בלבד ומנתק עצמו מנותן הטבעת, מפריד עצמו ממקור החיים ועלול להפוך לו לסמא דמותא ח"ו.

אלא שאנו - יהודים פשוטים - רואים לפנינו רק את הטבעת המקודשת, ואילו החתן המרומם נשגב מאיתנו כי לא יראהו האדם וחי. ועל כן יש לנו לאחוז בטבעת בכל כוחינו, לעמול ולהתייגע בתורה ולהרבות ידיעותיה, מתוך אמונה שהקב"ה עומד כביכול ומוסר לנו את הטבעת, ובכך אנו מתקדשים אליו ומתדבקים בו.

ועל כן עיקר העבודה בימים הללו היא להפריד עצמינו מכל תשוקה להבלי העולם², ולדבק עצמינו בעסק התורה ובאורחותיה, כאשר הכוונה בכל זה היא להתדבק בנותן התורה, לכזין לכל הפחות קודם הלימוד 'הנני הולך להתדבק בהקב"ה על ידי התורה', ולמצוא זמן לבנות את הקשר החי עם אבינו שבשמים, להתענג על ה', לדבקה בו, לאהבה וליראה,

ד. **ראה שפת אמת** (שנועם, מל"ז): איתא 'מה שאין הפה יכול לדבר ואוזן לשמוע', והלא שמעו בניי. **אך שנתבטלו אז לשורש החיות.** כמ"ש מו"ז [הרי"ם מגורן] ז"ל על 'רואים כו' הקולות' שהיה למעלה מהתחלקות החושים ע"ש. ובכח התורה הוסר מהם הגשמיות. שמה שאינו יכול לשמוע, ע"י הטבע הוא. וכן כל מה שאמרו ז"ל לשבר האוזן מה שיכול לשמוע, ג"כ הפירוש שע"י שנתלבשה התורה בלבוש ומשל גשמי, ע"ז בכח חיות התורה להסיר הגשמיות שיתבטל להתורה. ומהאי טעמא נתלבשה במשלים כאלו. וזה שאמרו לשבר האוזן הגשמי כנ"ל. וממילא יכולין לשמוע גם סוד הגנוז בתורה מה שאי אפשר לשמוע בגשמיות.

ה. **ראה בספה"ק ערוגות הבושם** (פרי אמונה) וזל"ק: כתיב (ויקרא כג, טו) 'וספרתם לכם וגו' שבעה שבועות תספר לך' ועוד יתר הכתובים כולם משמעותן דליום זה של עצרת צריך להקדים ספירת שבעה שבועות, וענינו נראה דאמרינן בסוף מס' תענית (כו:) יום חתונתו זה מתן תורה, וענין חתונה אי אפשר אלא בין רעים האהובים, דמי שאינם אוהבים זה את זה אי אפשר להם להתחתן.

וכבר הקשה הרמב"ם במורה במצות ואהבת את ה' אלקיך, הנה דבר זה הוא ענין הרגש המסור ללב ואיך אפשר לצוות על זה דמי שאין לו הרגש אהבה לדבר לא יועיל כלום אם נצוהו

להכין את קומת הרגש ואת הקירבה הפנימית עם המלך הקדוש. לחשוב מעט על ה'חתן' העליון!

חגיגת 'יום הנישואין'

הדבר דומה לאדם שכבר חלפו שנים רבים מאז נישואיו, אך בכל שנה בהגיע 'יום הנישואין' נפשו מתרגשת ומתמלאת התחדשות. יש שזוכרים בחתונה הגדולה,

הנגלית, דהיינו הקשר הפנימי והדביקות האלוקית שגילה רשב"י בספר הזוהר, ומאז מתחיל 'מתן תורה' של פנימיות התורה.

ואיתא בספה"ק בני יששכר (איי מאמרי ג' אות 3) וזל"ק: ביום זה התחלת התגלות הטוב של התורה שנננו בה האור כי טוב, הוא האור שהאדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו (ז"י י"א, ג), בזה האור רואין מסטורין של יוצר בראשית, הנה ר' שמעון בן יוחאי קראוהו בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש 'זהר' אור המבטיח מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה, על כן יומא הדין מו"ב ימים למתן תורה אשר מתחיל להתנוצץ האור כי טוב בתורה וכמש"ל, הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון בן יוחאי, בו ביום עלה לשמי מרומים, ומסתמא ביום זה נולד גם כן כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום (ר"ה י"א), הנה בו ביום שמתחיל האור כי טוב להאיר מן התורה היינו מו"ב ימים קודם מתן תורה, בו

שיאהב דבר זה הלא אי אפשר לאהוב מחמת הכרח או צווי. ותירץ, דבאמת אהבת השם הוא דבר טבעי כיון שנשמת ישראל חצובה ממרום והיא חלק חלקי ממעל ומדרך כל חלק משתוקק להיות דבק להמקור מחצבתו, אלא כל זמן שיש דבר המפסיק בין החלקים אי אפשר שיתדבקו כאחד, וכמו כן כל זמן שאדם מלוכב בתאות היצר והרגשות חומריות מן הנמנע שיהיה לו דבקות אהבה ע"כ ציוה רחמנא שישתדל לזכך מצמו בתאות היצר וממילא יהיה אהבת השי"ת תקועה בלבו מחמת אהבה.

ומהי טעמא נמי ציוה רחמנא וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות תמימות' ומבואר בספרי קודש דצריכין לזכך עצמם מכל תאוות ולספר ולזכך כל המדות שבאדם דמקורם הם ז' מדות, ואז ממילא יתעורר בקרבם רשפי אהבת השי"ת, וממילא יהיה על תבונה זו שבהגיע יום חמשים יהיו ראויים להתחתן עם נותן התורה ית', והיינו דקסמך מצות ספירה לרגל הזה.

ו. בפרט מל"ג בעומר שאז נתגלתה הפנימיות המסתתרת מאחורי התורה